

työn

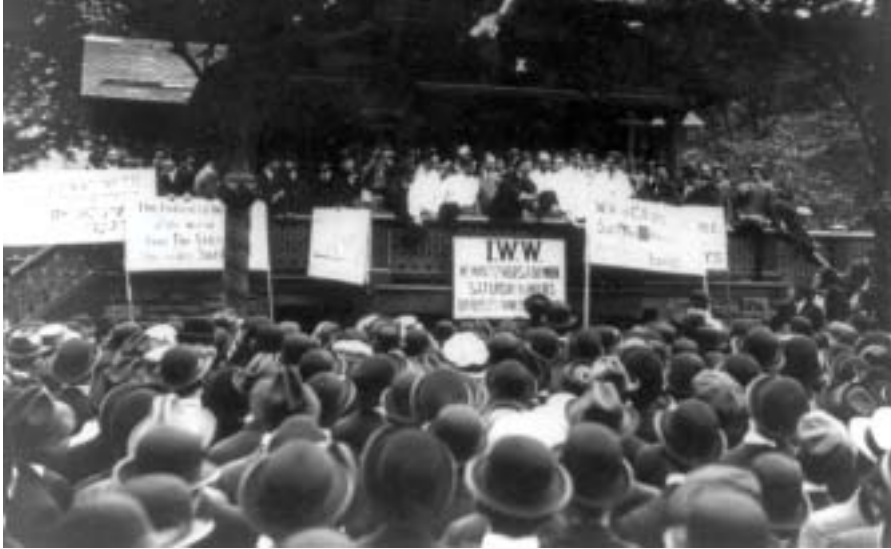
3-4/2009

MAAILMA

Talouskriisi ja työllisyys

ILO 90 vuotta Liittoumista järjestäytymiseen

J. J. Ettor puhuu lakkoileville partureille Union Squarella New Yorkissa 1913.

Noin vuoden 1750 tienoilla työläiset alkoivat järjestäytyä Euroopassa. Hallitukset ja työnantajat reagoivat nopeasti työntekijöiden liikehdintään, jota laeilla ja asetuksilla yritettiin rajoittaa. Esimerkiksi Britannian yhdistymislaki vuodelta 1799 kielsi työntekijöiden yhdistykset.

Vähitellen järjestäytyminen sai kuitenkin jalansijaa ja periaate yhdistymisvapaudesta kirjattiin myös ILO:n perustamissopimukseen. Sitä ei kuitenkaan tarkemmin määritelty ennen kuin vasta vuosien 1949 (nro 87, ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua koskeva sopimus) ja 1949 (nro 98, yleissopimus järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvottelu-oikeuden soveltamisesta) sopimuksissa. ILO:n 183 jäsenvaltiosta ensimmäisen sopimuksen on ratifioinut 149 ja toisen 159 valtiota. Ne on myös sisällytetty kansallisiin perustuslakeihin ja työlainsäädäntöihin.

Vahva yhdistymisvapaus ja selkeät kollektiiviset neuvottelukäytännöt varmistavat sen, että työmarkkinaneuvotteluissa työnantajilla ja työntekijöillä on yhtäläinen äänivalta ja että neuvottelujen lopputulos on oikeudenmukainen. Näin vältetään myös kalliita ja repiviä työriitoja.

Vuonna 1951 ILO loi uudenlaisen valvontamekanismin, jonka kautta työnantajien ja työntekijöiden järjestöt voivat hakea oikeutta yhdistymisvapauden rikkomuksia koskeville epäilyilleen. ILO:n yhdistymisvapauskomitea, joka käsittelee sille toimitetut valitukset, valvoo, että yhdistymisvapautta perusoikeutena kunnioitetaan maailmanlaajuisesti. Komitealle voivat esittää valituksiaan myös järjestöt, joiden kotimaa ei ole ILO:n jäsenvaltio.

Kollektiivisten neuvottelukäytäntöjen ansiosta Korean tasavalta selviytyi suhteellisen vähin vaurioin vuoden 1997 Aasian rahoituskriisistä. Samoin edellä mainittu ILO:n valvontamekanismi auttoi Etelä-Afrikkaa siirtymään suhteellisen rauhallisesti apartheidin jälkeiseen aikaan. ILO:n sopimukset, jotka edistävät kollektiivisiä neuvottelukäytäntöjä, auttavat varmistamaan, että hyvät työmarkkinasuhteet hyödyttävät jokaista.

Yhdistymisvapauden periaate on ILO:n arvojen ydin. Se on kirjattu ILO:n peruskirjaan, Philadelphian julistukseen ja työelämän perusoikeuksien julistukseen. Se on myös oikeus, kuten YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa todetaan. ■

työn
MAAILMA

Työn Maailma -lehden artikkelit perustuvat Kansainvälisen työjärjestön ILO:n julkaiseman *World of Work* -lehden aineistoon. Lehden tehtävänä on tehdä ILO:n toimintaa tunnetuksi Suomessa sekä kertoa ajankohtaisista työelämään liittyvistä kysymyksistä eri puolilla maailmaa. Kirjoitukset eivät kuitenkaan välttämättä edusta ILO:n virallista kantaa. Lehti ilmestyy suomen lisäksi 14 muulla kielellä.

Työn Maailma -lehteä julkaisee Suomen ILO-neuvottelukunta, jonka tehtävänä on avustaa työ- ja elinkeinoministeriötä ILO:n toimialaan kuuluvien asioiden käsittelyssä. Neuvottelukunnan tehtävät on määritellyt Suomen ILO-neuvottelukunnasta annetussa asetuksessa (851/77). Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi 12 jäsentä, jotka edustavat työasiain-, sosiaali- ja terveystyö- sekä ulkoasiainhallintoa, julkisen alan työnantajatahoja ja merkittäviä työntekijä- ja työntekijäkeskusjärjestöjä. Neuvottelukunnan puheenjohtaja toimii myös *Työn Maailma* -lehden päätoimittajana.

Yhdestä kahteen sivua lehdestä on varattu neuvottelukunnan omalle tiedotusaineistolle.

Lehti ilmestyy kolmesta neljään kertaa vuodessa.

Tämän lehden artikkelit on aiemmin julkaistu *World of Work* -lehden numerossa 66.

Päätoimittaja
Raila Kangasperko
Hallitusneuvos
Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32, 00023 VALTIONEUVOSTO

Toimitus ja taitto
Marketta Ollikainen
LavengriPress
Neljäs Linja 17 - 19 A 26,
00530 HELSINKI
email: marketta.ollikainen@kolumbus.fi

Painopaikka
Edita Prima Oy

Osoitteenmuutokset ja tilaukset:
email: rekisteripalvelut@edita.fi tai
Fax: 020 450 2452
(Osoitteenmuutoksiin/tilauksiin pydetään laittamaan viitteeksi "Työn Maailma -lehti")

ISSN 1237-4571

Kannen kuva: ILO

Tässä numerossa

Globaali talouskriisi ja työllisyys

Kansainvälinen työjärjestö ILO reagoi nopeasti viime vuoden lopulla maailmanlaajuisesti paisuneeseen talouskriisiin ja sen globaalille työllisyydelle aiheuttamiin ongelmiin nostamalla kriisi kesällä pidetyn Kansainvälisen työkonferenssin ykkösaikaksi. Vuosittain järjestettävän kolmiviikkoisen konferenssin päätteeksi hyväksyttiin globaali työllisyys sopimus, jonka on määrä ohjata kansallista ja kansainvälistä politiikkaa etsittäessä keinoja talouskriisistä toipumiselle. Työkonferenssin yhteyteen ILO järjesti kolmipäiväisen työllisyys huippukokouksen, johon otti osaa myös Tasavallan presidentti **Tarja Halonen**.

Tässä *Työn maailman* numerossa tarkastelemme globaalia talouskriisiä ja sen vaikutuksia työllisyydelle eri teollisuudenaloilla.

Kuva: M. Crozet/ILO

Kerromme myös Suomen ILO-neuvottelukunnan ILO:n 90-vuotisjuhlan kunniaksi järjestämästä juhlaseminaarista, joka pidettiin 15. syyskuuta Finlandia-talolla, Helsingissä.

TALOUSKRIISI JA TYÖLLISYYS

Globaali työllisyys sopimus kannustimeksi talouskriisistä toipumiselle s. 4

Presidentti Halonen:

Ihmisarvoinen työ turvattava talouskriisin jälkihoidossa s. 5

TYÖN MAAILMA JA SUOMI

Sosiaalista oikeudenmukaisuutta 90 vuotta s. 7

ILO:n varapääjohtaja Kari Tapiola

Globalisaation hoito alkaa kotoa s. 10

TALOUSKRIISI JA TYÖLLISYYS

Autoteollisuus etsii ulospääsyä talouskriisin kourista s. 10

Hiljaista rakennuksilla s. 13

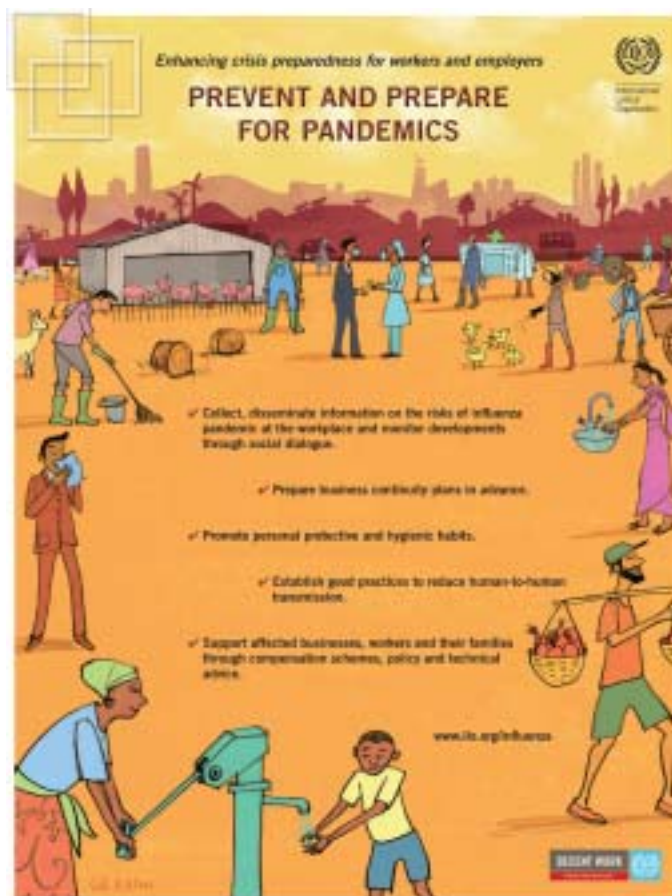
Sosiaalinen vuoropuhelu taloudellisen kasvun ja taantuman ristipaineissa s. 14

Sosiaalinen turvallisuus uudelleen arvioon s. 15

TYÖN MAAILMA UUTISOTSIKOISSA S.16

Työvoimaongelmia öljy- ja kaasuteollisuudessa
Pakkotyö maksaa miljardeja

Ennakoiden sikainfluenssan kaltaisten pandemioiden vaikutuksia työpaikoille ILO on julkaissut julisteen, jossa kerrotaan, miten pandemioiden tulisi työpaikoilla varautua.

Globaali työllisyys sopimus kannustimeksi talouskriisistä toipumiselle

Kesäkuussa Genevessä kokoontunut Kansainvälisen työkonferenssin 98. istunto hyväksyi globaalin työllisyys sopimuksen, jonka on määrä ohjata kansallista ja kansainvälistä politiikkaa etsittäessä keinoja maailmanlaajuisesta talouskriisistä toipumisen vauhdittamiseksi, työpaikkojen lisäämiseksi sekä työtätekevien ja heidän perheittensä sosiaalisen turvallisuuden edistämiseksi.

Kuva: M. Crozet/ILO

Kansainvälisen työkonferenssin kesällä kokoontuneen vuosittaisen istunnon asialistalla yksi aihe nousi ylitse muiden: maailmanlaajuinen talouskriisi ja sen seuraukset globaaliin työllisyyteen. ILO:n konferenssille esittämä raportti ennakoii, että maailmanlaajuinen massiivinen työttömyys ja köyhyys jatkavat kasvuaan maailmantalouden toipumisesta huolimatta.

– Globaali työllisyyskriisi voi jatkua vielä kuudesta kahdeksaan vuotta, vaikka talouden toipuminen alkaisikin näyttää merkkejä jo tänä tai ensi vuonna, ILO:n pääjohtaja **Juan Somavia** arvioi.

Hän muistutti, että koska globaaleille työmarkkinoille astuu joka vuo-

si 45 miljoonaa uutta työnhakijaa, tarvittaisiin noin 300 miljoonaa uutta työpaikkaa seuraavan viiden vuoden aikana, jotta päästäisiin globaaliin talouskriisiin edeltäneen ajan työllisyytasolle.

Vastauksena maailmanlaajuisen työllisyyskriisiin pääjohtaja Somavia oli ehdottanut globaalia työllisyys sopimusta, joka työllisti konferenssin osanottajia lähes koko kolme viikkoa jatkuneen konferenssin ajan. Neuvottelut johtivat kolmikantaiseen työllisyys sopimuksen (Global Jobs Pact) hyväksymiseen konferenssin viimeisenä päivänä.

Työkonferenssin yhteydessä järjestettiin kolmipäiväinen pääjohtaja

Kuva: M.Crozet/ILO

Somavian kokoonkutsuma työllisyys huippukokous, joka loi poliittista painetta työllisyys sopimuksen syntymiseen. Huippukokoukseen osallistui yhdeksän valtionpäämiestä – heidän joukossaan tasavallan presidentti **Tarja Halonen** – sekä lukuisa joukko varapresidenttejä ja ministereitä.

Työpaikkoja, sosiaaliturvaa ja oikeuksien kunnioittamista

Globaali työllisyys sopimus sisältää joukon erilaisia suosituksia ja vaihtoehtoja, joita maat voivat sopeuttaa erityistarpeisiinsa ja tilanteisiinsa. Se ei ole ”kerralla kaikki kuntoon” ratkaisu, vaan pikemminkin kokoelma hyviksi koettuja ja testattuja keinoja maailmanlaajuisesta työllisyyskriisistä toipumiselle.

Sopimus koostuu neljästä osasta: nykytilanteen analyysistä, pääperiaatteista elpymisen ja kehityksen liikkeelle saamiseksi, ihmisarvoisen työn edistämiseksi työllisyyskriisin aikana sekä toimenpidesuosituksista toimiksi, joilla edistetään oikeudenmukaista ja kestävä globalisaatiota. Tavoitteena on, että ihmiset voisivat säilyttää työpaikkansa ja että taantuman aikana heille tarjottaisiin riittävä sosiaaliturva. Toimenpiteillä halutaan myös tukea yrityksiä, luoda uusia työpaikkoja ja kehittää sosiaaliturvaa erityisesti heikoimmassa asemassa oleville työntekijöille tasa-

ILO arvioi, että työmarkkinoille astuu joka vuosi noin 45 miljoonaa uutta työnhakijaa, joiden työllistämiseksi tarvittaisiin ainakin 300 miljoonaa uutta työpaikkaa seuraavan viiden vuoden aikana.

arvokysymykset huomioon ottaen.

Sopimuksessa kehoitetaan luomaan rahoitussektorille rakenteita, jotka tarjoavat nykyistä vahvempia globaaleja valvonta- ja sääntelymekanismeja niin että ne palvelevat todellista taloutta, kestäväää yritystoimintaa ja ihmisarvoista työtä sekä tarjoavat parempaa suojaa ihmisten säästöille ja eläkkeille. Lisäksi kehoitetaan kehittämään kaikkia hyödyttävää ja protektionismia välttävää kansainvälistä kauppaa ja ekologisesti kestäväää yritystaloutta.

Hallituksilta toivotaan investointeja julkiseen infrastruktuuriin, työllisyysohjelmia, sosiaaliturvan kattavuuden laajentamista ja säädöksiä minimipalkan toteutumiseksi.

Näiden toimien toivotaan erityisesti kehitysmaissa vähentävän köyhyyttä, lisäävän kysyntää ja tukevan taloudellista vakautta. Kehitysapua antavia maita ja kehitys yhteistyötä harjoittavia monikansallisia toimijoita kehoitetaan lisäämään panostuksiaan työllisyys sopimuksen täytäntöönpanoa tukeviin ohjelmiin.

ILO seuraa sopimuksen täytäntöönpanoa

Sopimukseen on sisällytetty myös ILO:n toimet, joilla järjestö voi auttaa jäsenmaitaan selviämään kriisistä ja sen seurauksista. Sopimus pohjautuu vahvasti julistukseen sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta, joka hyväksyttiin ILO:ssa vuonna 2008.

Työllisyys sopimus on päätöslauselma, joka ei ole valtioita juridisesti sitova asiakirja. Sen toivotaan kuitenkin johtavan kansallisiin ja kansainvälisiin toimenpideohjelmiin sekä vahvempaan monikansalliseen yhteistyöhön.

– Meidän on saatava tämä sitoumus elämäämme. Meillä kaikilla on kollektiivinen vastuu tulevaisuudesta. Yhdessä me voimme tehdä hyvää yhteisissä pyrkimyksissämme. Meillä on mandaatti toimia nyt ja yhdessä tehden me tulemme varmasti onnistumaan, Somavia painotti. ■

Presidentti Tarja Halonen puhui työllisyys huippukokouksessa 15. kesäkuuta. (Kuva vieressä)

Presidentti Halonen: Ihmisarvoinen työ turvattava talouskriisin jälkihoidossa

”Rahoituskriisinä alkanut talouskriisi on levinnyt hälyttävää vauhtia ja syvälle maasta toiseen. Meillä on kaikki syyt vakaviin ponnistuksiin löytää keinot kriisin pysäyttämiseksi ja sen taloudellisten ja sosiaalisten seurausten minimoimiseksi, presidentti Tarja Halonen totesi ILO:n työllisyys huippukokouksessa kesäkuussa Genevessä.

Korostaakseen kansainvälisen talouskriisin vakavuutta ja sen seurauksia globaaliin työllisyyteen ILO oli järjestänyt kesäkuussa pidetyn Kansainvälisen työkonferenssin yhteyteen kolmipäiväisen työllisyys huippukokouksen, johon osallistui yhdeksän valtionpäämiestä, seitsemän varapresidenttiä sekä lukuisia joukko työministeriä ja työmarkkinaosapuolten edustajia. Presidentti **Tarja Halonen** puhui kokouksessa 15. kesäkuuta.

Presidentti Halonen kiitti ILOa siitä, että se oli nostanut työllisyyskriisin kansainväliseen keskusteluun. Rahoituskriisinä alkanut talouskriisi on levinnyt hälyttävää vauhtia maasta toiseen ja kaikki keinot on Halosen mukaan käytettävä kriisin pysäyttämiseksi ja sen taloudellisten ja sosiaalisten seurausten minimoimiseksi.

– Kun harkitsemme erilaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, on välttämätön-

tä, että kiinnitämme huomiota paitsi valitsevaan tilanteeseen kohdistuviin toimiin, myös siihen, että niiden avulla pystyttäisiin ehkäisemään samanlaisen tilanteen syntyminen tulevaisuudessa, Halonen totesi.

Halosen mukaan talouskriisin hoito edellyttää laajaa kansainvälistä yhteistyötä ja poliittista johtajuutta.

– Erilaiset G-ryhmät sellaisenaan ovat tervetulleita pysäyttämään kielteisten vaikutusten tulvaa, mutta jotta saavutetaan tarvittavia muutoksia rahoitus rakenteessa ja kehitetään turvallisia maailmanlaajuisia käytänteitä, tarvitaan YK:n ja muiden kansainvälisten instituutioiden aktiivista osallistumista, hän painotti.

Investointeja koulutukseen

Halonen myönsi, että rahoitus instituutioiden luottamus pulpa on vakava ongelma. Globaalien rahoitus rakenteiden heikkoudet ovat olleet jo pitkään tiedossa ja niihin kiinnitettiin huomiota myös Halosen yhdessä Tansanian presidentin **Benjamin Mkapa** kanssa johtaman ILO:n Maailmankomission raportissa globalisaation sosiaalisista ulottuvuuksista vuodelta 2004. Halosen mukaan komission suositukset ovat nykyisen kriisin jälkihoidossa entistä ajankohdaisempia.

– Talouskriisi aiheuttaa inhimillistä kärsimystä ja voi helposti johtaa sosiaalisiin ja poliittisiin levottomuuksiin. Meidän täytyy löytää keinoja nykyaikaistaa kansainvälistä rahoitus järjestelmää niin, että se tarjoaa riittäviä takeita turvallisuudelle ja avoimuudelle. Yksinkertaisesti sanoen, meidän täytyy edistää oikeanmukaisempaa globalisaatiota, joka kohdistaa enemmän huomiota ihmisiin ja vastaa työntekijöiden tarpeisiin ihmisarvoisesta työllisyydestä, hän totesi.

(jatkuu seuraavalle sivulle)

Kuva: ILO Video

Kansainvälisen työkonferenssin yhteydessä järjestettyyn työllisyyshuippukokoukseen otti osaa yhdeksän valtionpäämiestä sekä joukko ministereitä ja työmarkkinajärjestöjen edustajia.

Kuva: ILO

Halonen painotti myös tarvetta panostaa koulutukseen meneillään olevan talouskriisin hoidossa sekä tasa-arvon huomioimista koulutuksessa ja työelämässä.

– Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan yksi peruspilareista on koulutus ja elinikäinen oppiminen. Uskon, että tämä malli on kestävä ja toimiva tässäkin tilanteessa.

Tukea kehitysmaille

Presidentti Halonen kiinnitti huomiota myös kehitysmaiden tilanteeseen. Hän muistutti, että talous- ja rahoituskriisien tuhoiset vaikutukset tuntuvat erityisesti kehitysmaissa.

– Meidän on näytettävä solidaarisuutemme kaikkein huonoimmassa asemassa oleville ja oltava vahvoja sitoumuksissamme saavuttaa YK:n vuosituhanen kehitystavoitteet. Suomi ja muut EU-maat ovat sitoutuneet YK:n kehitysaputavoitteeseen nostaa avun määrä 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2015 mennessä, Halonen sanoi.

– Nykyisten ongelmien ratkaisussa me emme aloita tyhjästä. YK:n huippukokous vuonna 2005 hyväk-

si periaatteen oikeudenmukaisesta globalisaatiosta. Tuottava ja ihmisarvoinen työllisyys ja ihmisarvoinen työ kaikille mukaan lukien naiset ja nuoret on nostettu keskeisiksi tavoitteiksi kansallisissa ja kansainvälisissä toimenpideohjelmassa. Niistä on tullut keskeinen osa vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa. ILO:n julistus sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta viime vuodelta on selkeä sitoumus tehdä todeksi ihmisarvoinen työ kaikille.

Halosen mukaan ratkaisukeinot nykyiseen kriisiin tulisi täysin nojata tähän sitoumukseen. Hän antoi myös tukensa ILO:n työllisyysopimusaloitteelle, joka kohdistaa huomion työntekijöiden, heidän perheittensä ja yritysten välittömiin tarpeisiin.

– On tärkeää, että hallitukset ja työmarkkinaosapuolet tekevät läheistä yhteistyötä aloitteen toteuttamiseksi, presidentti sanoi.

Ilmastotalkoot edistämään työllisyyttä

Lopuksi presidentti Halonen otti esille ilmastomuutoksen ja Kööpenhaminassa joulukuussa pidettävän ilmastokokouksen merkityksen nykyisen ta-

louskriisin valossa.

– Meidän tulisi nähdä nykyiset taloudelliset haasteet silmien avaajina. Meidän on edistettävä vihreitä toipumisstrategioita, jotka kiihdyttävät innovaatioita, johtavat ympäristöllisesti soveltuviin tekniikoiden kehittämiseen ja avaavat mahdollisuuden matalapäästöiseen tulevaisuuteen kaikille. Nämä strategiat voivat luoda uusia työpaikkoja kaikkialla maailmassa, hän totesi.

Presidentti Halonen peräsi myös naisten täyttä osallistumista ilmastotalkoisiin ja neuvotteluihin uudesta ilmastohallinnosta.

– Erityisesti köyhissä maissa, joissa ilmastomuutoksen seuraukset voivat olla raskaimmat, naiset kantavat suurimman taakan jokapäiväisestä elämästä. Kestäviä ratkaisuja voidaan löytää vain kun sekä naiset että miehet osallistuvat tasarvoisesti päätösten muotoiluun ja täytäntöönpanoon.

Presidentti Halosen ohella työllisyyshuippukokouksessa puhuivat Puolan presidentti **Lech Kaczynski**, Brasilian presidentti **Lula da Silva**, Ranskan presidentti **Nicolas Sarkozy**, Togon presidentti **Faure Gnassingbé**, Burkina Fason presidentti **Tertius Zongo** sekä Jamaikan pääministeri **Bruce Golding**. ■

Myös tasa-arvo ja aids esillä työkonferenssissa

Globaalin työllisyyskriisin lisäksi Kansainvälinen työkonferenssi käsitteli tasa-arvoa työelämässä ja hyväksyi luonnoksen suositukseksi HIV/AIDS työelämässä, jonka käsittely jatkuu ensi kesän työkonferenssissa. Konferenssi tarkasteli myös ILO:n sopimusten noudattamista jäsenmaissa sekä hyväksyi järjestölle talousarvion vuosille 2010–2011.

Konferenssin yhteydessä vietettiin jo nyt perinteeksi muodostunutta lapsityön vastaista päivää 12. kesäkuuta. Tilaisuuteen osallistui ILO:n sihteeristön ohella Geneven kaupunki ja runsaasti koululapsia. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 10 vuotta ILO:n lapsityön pahimmat muodot kieltävän perussopimuksen hyväksymisestä.

Teksti: Marketta Ollikainen
Kuvat: Aleksi Kuitunen ja Marketta Ollikainen

Työn maailma ja Suomi

Sosiaalista oikeudenmukaisuutta 90 vuotta

Tänä vuonna tuli kuluneeksi 90 vuotta Kansainvälisen työjärjestön ILO:n perustamisesta. Juhlavuoden kunniaksi Suomen ILO-neuvottelukunta järjesti 15. syyskuuta Finlandia-talolla juhlaseminaarin, johon terveisensä toivat tasavallan presidentti Tarja Halonen sekä työ- ja elinkeinoministeri Anni Sinnemäki ja sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälä. Juhlapuheen seminaarissa piti ILO:n varapääjohtaja Kari Tapiola.

Suomen ILO-neuvottelukunnan puheenjohtaja, hallitusneuvos **Raila Kangasperko** työ- ja elinkeinoministeriöstä muistutti avatessaan neuvottelukunnan juhlaseminaarin Finlandia-talolla, että ILO:n peruseriaatteen, jotka vahvistettiin Philadelphian julistuksella vuonna 1944, ovat tämän päivän globaalissa maailmassa – ja varsinkin nyt erityisesti kansainvälisen talouskriisin oloissa – yhtä ajankohtaisia kuin järjestöä perustettaessa 90 vuotta sitten.

Philadelphian julistuksessa tunnustettiin, että työ ei ole kauppatavaraa, että sanan- ja yhdistymisvapaus työelämässä on välttämätön, että köyhyys missä tahansa vaarantaa koko maailman hyvinvoinnin ja että taiste-

lua puutetta vastaan on käytävä järkkymättömällä kansainvälisellä yhteistyöllä.

Kangasperko korosti, että ILO:n yleissopimukset ovat vaikuttaneet monin tavoin myös Suomen työ- ja sosiaalilainsäädännön sisältöön ja työmarkkinakäytäntöjen kehittymiseen.

– ILO on myös pystynyt elämään ajassa. Siitä käyvät esimerkkeinä viime vuonna hyväksytyt julistukset globalisaation sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja viimeksi tämän kesän työkonferenssissa monipuolisesti käsitelty talouskriisi ja hyväksytyt globaali työllisyyssopeutus, hän sanoi.

Presidentti toivoi avoimuutta kansainvälisiin rahoitusjärjestelmiin

Tasavallan presidentti **Tarja Halonen** muistutti globalisaation sosiaalisista ulottuvuuksista ja toivoi kansainväliseen rahoitusjärjestelmään turvallisuutta ja avoimuutta, jotta viime aikojen holtiton meno ja suoranaiset väärinkäytökset eivät enää toteutuisi tulevaisuudessa. Hän viittasi ILO:n globalisaation sosiaalisia ulottuvuuksia käsitelleen Maailmankomission raporttiin, jossa varoitettiin kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden heikkouksista.

– Globalisaatio ei ole mikään luonnonvoima, vaan se on meidän ihmisten muutettavissa, presidentti painotti.

Halonen näki globalisaation nykytilan pitkän ja monivaiheisen kehityksen tuloksena. Kansainvälistyminen on aina avannut ovia, mutta johtanut myös kehitykseen, joka jälkeensä on saanut osaksensa kritiikkiä.

– Miljoonien ihmisten unelma ympäri maailmaa on tavallinen säällinen työ, jolla voisi elättää itsensä ja perheensä. Viime kesäkuussa ILO:n huipukokouksessa hyväksytyllä Global Jobs Pact -sopimuksella pyritään vastaamaan työntekijöiden, perheiden ja yritysten välittömiin tarpeisiin. Sen suosituksia kannattaa todella ottaa

Suomen ILO-neuvottelukunnan puheenjohtaja Raila Kangasperko

Tasavallan presidentti Tarja Halonen

Työministeri Anni Sinnemäki

huomioon myös Suomessa, Halonen sanoi.

Presidentti Halonen otti kantaa myös lähestyvään Kööpenhaminan ilmastokokoukseen, jossa YK:n johdolla teollisuusmaiden ja kehitysmaiden on määrä yhdessä sopia toimista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

– Ilmastomuutoksen vastustaminen, talouskriisistä selviäminen, työllisyyden vahvistaminen ja köyhyyden poistaminen eivät ole vaihtoehtoisia tai toisilleen vastakkaisia tavoitteita, vaan kuuluvat yhteen. Ne ovat osa kestävää kehitystä, presidentti totesi.

Presidentti Halonen arvioi Kangasperkon tavoin, että ILO:n jäsenyydestä on ollut suurta hyötyä Suomen työläinsäädäntöä ja työmarkkinoita kehitettäessä. Hän toivoi, että Suomi voisi jo vihdoinkin hyväksyä myös ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen, jonka ratifiointi on toistaiseksi kompastunut kiistoihin saamelaisväestön maaomistus-

Sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälä

oikeuksista.

– Olen esittänyt, että Suomen pitäisi lopultakin liittyä myös ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevaan yleissopimukseen, joka omalta osaltaan edistäisi maamme saamelaisväestön elinolosuhteiden kehittämistä. Toivon, että hallitus pystyy sopimaan ratifiointista tällä vaalikaudella, Halonen sanoi.

Työn maailma talouskehityksen keskiöön

Työministeri **Anni Sinnemäki** korosti ILO:n uusia painopisteitä globaalien talouden rakentamiseksi kestäväälle pohjalle, ja työn maailman ka työllisyyden asettamiseksi yhteiskunnan ja ympäristön kehittämisen keskiöön.

– Tämä on tärkeää siksi, että sosiaalinen, taloudellinen ja ympäristöllinen nivoutuvat saumattomasti toisiinsa, hän sanoi.

Sinnemäki toivoi panostuksia erityisesti naisten oikeuksien parantamiseen ja koulutusmahdollisuuksien lisäämiseen, koska siten köyhyyttä pystyttäisiin tehokkaimmin vähentämään.

– Nyt jo YK:n tietojen mukaan maailmassa elää yli 1,3 miljardia ihmistä äärimmäisessä köyhyydessä. Heistä noin 70 prosenttia on naisia, hän totesi.

Sinnemäki korosti ILO:n edistämää kestäväen yritystoiminnan mallia, joka liittää yhteen työelämän taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset ulottuvuudet.

– Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden asettaminen samaan koriin taloudellisen tehokkuuden kanssa ei ole pelkästään moraalinen kysymys. Se on globaalissa maailmassa tehokas tapa näyttää tietä kestäväälle yritystoiminnalle ja ihmisarvoiselle työlle, hän sanoi.

Työministerinä Sinnemäki tarkasteli ILO:n toimintaa erityisesti työllisyyskysymysten ja työelämän normien kautta. Tärkeänä hän piti myös kansainvälisen kaupan ja työelämän perusoikeuksien välistä suhdetta.

– Kansainvälisellä yhteistyöllä on kiistaton merkitys myös Suomelle. Työllisyyden hoito ja kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaaminen ei voi merkitä huononnuksia työn tekemisen ehtoihin eikä protektionismia. Sen sijaan tarvitaan toimenpiteitä, joilla työn tekemisestä saadaan muutoin kilpai-

lukykyistä, hän sanoi.

Kohti sosiaalista oikeudenmukaisuutta

Sosiaali- ja terveysministeri **Liisa Hyssälä** painotti, että suuri osa ILO:n sopimuksista koskettaa sosiaali- ja terveysministeriön toimialaa, koska niissä säädellään paljolti työn turvallisuutta, terveyttä, sosiaaliturvaa ja tasa-arvoa. Ajankohtaisen esimerkin hän otti meneillään olevasta aluehallintouudistuksesta. Siinä työsuojelun nykyinen piirihallinto järjestetään osaksi aluehallintoa ILO:n yleissopimuksen edellyttämällä tavalla niin, että työsuojeluhallinto on puolueeton suhteessa työnantajiin ja työntekijöihin ja että työsuojelun työpaikavalvonnan eli aluehallinnon viranomaisesta tehtävät ovat yhden keskusviranomaisen eli sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksessa ja valvonnassa.

– ILO on vuosikymmenestä toiseen pitänyt kiinni perustavoitteistaan, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja pystynyt uudistumaan ja olemana ajan hermolla. Tähän on osaltaan vaikuttanut ILO:n ainutlaatuinen kolmikantainen rakenne, jossa järjestön päättävissä elimissä ja kaikessa muussakin toiminnassa on hallituksen, työnantajien ja työntekijöiden edustus, Hyssälä totesi.

Hyssälä arvioi, että ILOlla on tulevana vuosikymmenenä kädet täynnä työtä. Edessä on jatkuva murros työelämässä, meneillään oleva talouskriisi ja sen seuraukset, globalisaatio, ilmasto- ja ympäristökäsitykset ja niiden vaikutukset työelämään.

– ILO:n kolmikantainen rakenne ja hyvä tuntuma meneillään oleviin muutossuuntiin, todellisuuden taju, antaa aiheen luottaa ILO:n menestykseen myös tulevaisuudessa. Missionsa mukaisesti ILO:n rooli sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäjänä vain korostuu, sosiaali- ja terveysministeri arvioi.

Työntekijät ILO:n tukena

SAK:n puheenjohtaja **Lauri Lyly** korosti ILO:n merkitystä työntekijöiden oikeuksien ja työelämän pelisääntöjen kehittäjänä ja sanoi työntekijöiden antavan täyden tukensa ILO:n työlle. Näin ei kuitenkaan ole ILO:n historiassa aina ollut. Ammattijärjestön puheenjohtaja **Matti Paasivuori** oli osallistunut syksyllä 1919 pidettyyn

ensimmäiseen Kansainväliseen työkonferenssiin Washingtonissa, mutta jo seuraavan vuonna järjestö päätti, ettei se halunnut olla missään tekemisissä ILO:n kanssa.

Lyly kertoi, että taustalla oli riitä sosialistien ja kommunistien välillä. Sosiaalidemokraatit olisivat halunneet osallistua ILO:n toimintaan, mutta kommunistit eivät, koska he uskoivat valankumouksen olevan ovella. Kommunistit palasivat kuitenkin pian ruotuun, kun kävi ilmi, että koko ammattiyhdistysliikettä oltiin lakkauttamassa vuonna 1924 ja tarvittiin kansainvälistä tukea hillitsemään hallituksen ja viranomaisten toimia ammattiyhdistysliikettä vastaan.

– ILO:n perustamiseen liittyi suuri viisaus – ilman sosiaalista oikeudenmukaisuutta ei voi olla kestävää rauhaa. Ongelmia tulee ratkoa hallitusten, työntekijöiden ja työnantajien järjestöjen yhteistyöllä. Yleismaailmallisia pelisääntöjä tarvitaan oikeudenmukaisemman työelämän ja maailman rakentamisessa. Työn maailmaa edustava kolmikantainen ILO on palkansaajille erityisen tärkeä kansainvälinen järjestö, puheenjohtaja Lyly painotti.

Globaali yritystoiminta tarvitsee sääntelyä

Juhlaseminaarissa ILO:n toimintaa ja saavutuksia kiiteltiin vuolaasti, mutta kuultiin myös kritiikkiä. Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n toimitusjohtaja **Leif Fagernäs** arveli, ettei ILO:ssa ole aina kuultu tai ymmärretty työnantajanäkemyksiä.

– Parhaimmillaan ILO:n toiminta on edistänyt yleistä hyvinvointia, vähentänyt köyhyyttä ja takapajuisuutta monilla alueilla ja tuonut kaivattua vakautta epävakaisiin oloihin. Pahimmillaan ILO:ssa on sorruttu kinastelemaan liian yksityiskohtaisesta ja jäykästä normituksesta, jolloin kokonaisuuksien hahmottaminen on kärsinyt ja ILO:n yleiset tavoitteet ovat hämärtyneet, hän

Seminaarin päätteeksi kohotettiin malja ILOlle ja nautittiin yhdessäolosta.

sanoi.

Fagernäs mukaan ILO:n uskottavuus on ollut koetuksella erityisesti tilanteissa, joissa jäsenvaltiot ovat katsooneet, ettei sinänsä hyvää ILO-tavoitetta voida edistää kansallisella tasolla, koska normi on laadittu liian yksityiskohtaisesti.

Fagernäs korosti kuitenkin, että ihmisoikeuksien kunnioittamista ja työelämän perusperiaatteita on perusteltua säännellä kansainvälisellä tasolla.

– Laajapohjaisella sopimuksella voidaan parhaiten taata säännösten noudattaminen ja yhteiskunnallinen vakaus. Näillä turvataan myös kansainvälisesti toimivien yritysten toimintaedellytykset, hän totesi.

Fagernäs muistutti, että juuri työnantajien ehdotuksesta Kansainvälisen työkonferenssin asialistaa muutettiin niin, että pääaiheeksi nostettiin talouskriisi ja siitä selviytyminen. Konferenssin lopputuloksena syntyneitä globaalia työllisyyspakettia hän piti voimakkaana signaalina ulkopuolisille siitä, mikä ILO on ja mitä se voi tulevaisuudessa olla.

– Paketissa todetaan valtioiden rooli erityisesti suotuisten kasvuedellytysten luojana, yritysrahoituksen varmistajana ja aktiivisten työmarkkinatoimien edistäjänä. Paketissa korostetaan tarvetta rahoitusjärjestelmän järkevän ja tehokkaaseen sääntelyyn ja tunnustetaan yritystoiminnan merkitys taloudellisessa elpymisessä ja kasvun luomisessa. Siinä vahvistetaan avoimen markkinatalouden, oikeusvaltion ja omistusoikeuden periaatteet ja

SAK:n puheenjohtaja Lauri Lyly

Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja Leif Fagernäs

tuomitaan protektionismi. Näistä lähtökohdista paketti on myös työnantajanäkökulmasta merkityksellinen dokumentti ja linjaa ILO:n lähivuosien toimintaa. ■

ILO:n varapääjohtaja Kari Tapiola Globalisaation hoito alkaa kotoa

Suomen ILO-neuvottelukunnan juhlaseminaarissa ILO:n varapääjohtaja Kari Tapiola pohti juhlapuheessaan työn maailman muuttumista ILO:n perustamisen jälkeen. Julkaisemme ohessa Tapiolan juhlapuheen lyhennettynä.

Toista maailmansotaa seuranneet 30 vuotta olivat läntisessä Euroopassa suhteellisen vakaan kasvun aikaa. Talous, työllisyys ja sosiaaliturva kulkivat käsi kädessä. Pääpiirteisään kasvu noudatti 1919 ILOa perustettaessa laadittua kaavaa: yhteistyötä ja etujen sovittelua, työntekijöiden ja työnantajien perusoikeuksien kunnioittamista, sosiaaliturvajärjestelmien rakentamista, edustuksellista demokratiaa ja vapaata järjestötoimintaa.

Viime vuosisadan sodat ja kriisit vain vahvistivat uskoa tähän hyvätahoiseen kehitysmalliin. Mutta 1980-luvulle tultaessa teknologian uudistukset, päätöksenteon rakenteiden muutos asettivat noudatetun mallin kyseenalaiseksi. Markkinoiden keskitetty hallinta ei luonnistunut entisellä tavalla, kun työ ja tuotanto kansainvälistyivät. Läntisessä hyvinvointivaltiossa alkoi syvälinen keskustelu joustavuudesta.

Itäisissä hyvinvointivaltioissa puolestaan kävi hullummin. Ne takasivat perusturvan, mutta se toteutui lähinnä jakamalla niukkuutta eikä kasvua. Uutta tietotekniikkaa ei siellä voitu tehokkaasti hyödyntää, koska johtajan ja tietojärjestelmän välissä seisoivat puolueen valvoja. Niin sanotun reaaliosialismin kaatoikin viime kädessä tietokone.

Ryminällä avautuneiden rajojen takaa paljastui vanhoja mutta sitkeitä ongelmia. Neljännesmiljardi lasta töissä eikä koulussa. Ainakin 13 miljoonaa ihmistä pakkotyössä ja ihmiskaupan uhreina, kauppatavarana maldatuneiden rajojen yli.

Monille yksilöille, ryhmille ja tuottajayrityksille avautui uusia, ennenkokenemattomia mahdollisuuksia, rahaa, menestystä ja vaikutusvaltaa. Silti vielä useamman edessä oli epävarmuutta työstä ja toimeentulosta. Työelämän turvallisuuden huojuessa vuosikymmeniä varjeltu usko parempaan tulevaisuuteen järkkäsi.

Suomessa oltiin viisaampia Suomessa Tekstiili- ja vaatetus-työntekijöiden liiton **Pirkko Oksa** ja Kirjaliiton **Pentti Levo**, joiden jäsenistö kohtasi ensimmäisten joukossa nämä muutokset, säilyttivät mallinsa päinvastoin kuin eräät ay-johtajat muualla maailmassa. He sanoivat, että ei täällä voida ryhtyä uusien muureja pystyttämään kun muut niitä alas repivät. Sijoitukset ja työpaikat naapurissa loivat myös uutta kysyntää, josta kummankin maan työntekijät hyötyisivät.

Tämänkaltainen harkittu ja valistunut asenne oli mahdollinen tilanteessa, jossa työntekijöiden perusturva varten oli olemassa sosiaalisia tukikeinoja. Siellä missä turvaverkot puuttuivat, seurauksena oli iso itku ja epärealistisiksi kasvaneita vaatimuksia pois karkaavan tuotannon pysäyttämiseksi tai jopa sen palauttamiseksi.

Mutta Suomen tilanne osoitti myös miten olosuhteet olivat muuttuneet. Talouden alamäkeä seuranneet kasvujaksot alkoivat kerran toisensa jälkeen johtaa siihen, että työllisyys elpyi yhä hitaammin. Kadonneet työpaikat ja yritykset eivät palanneet takaisin, eivät ainakaan samoille toimialoille ja riittävässä määrin.

Tämä alleviivaa ILO:n pääjohtajan **Juan Somavian** koolle kutsujan globalisaatiokomission raportissaan vuonna 2004 tekemää selkeää havaintoa: globalisaation hoidon on alettava kotona. Maailmanlaajuisia ongelmia ei ratkaista yksinomaan tai edes pääosin globaalisiin toimin vaan pitämällä ensin huolta siitä, että kussakin yhteisössä heikoimmassa asemassa olevat ihmiset eivät joudu tyhjän päälle.

ILO reagoi nopeasti talouskriisiin Kun nykyinen talous- ja finanssikriisi vuosi sitten toden teolla iski, julkisen vallan roolia ei enää sopinut epäillä. Epävarmuus ja huoli osuikin nyt markkinavoimiin – juuri niihin, joiden harteil-

le 1980-luvulta lähtien oli soviteltu yhä isompaa sosiaalisen vastuun manttelia. Sosiaalivaltion lisäksi rehabilitointia tarvitsi nyt myös yhteiskunnallinen ja poliittinen päätöksenteko.

ILO:n hallintoneuvosto reagoi nopeasti synkentyneisiin talousnäkyymiin, joiden tiedettiin johtavan konkurssiin, laajamittaiseen työttömyyteen. Viime kesäkuun työkonferenssin asialista pantiin uusiksi. Konferenssi kuuli kymmeniä talous- ja sosiaalipolitiikan asiantuntijoita, ja se hyväksyi tiiviiden neuvotteluiden jälkeen yksimielisesti globaalin työllisyyssovitimuksen, vapaaehtoisen mutta yksimielisen sitoumuksen toimenpiteistä, joilla talous ja työllisyys voidaan saada elpymään.

Konferenssi kehotti kutakin maata laatimaan oma elvytyspakettinsa ihmisarvoisen työn ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puitteissa. Työllisyyssovitimus kartoittaa keinoja, joilla sosiaalisia paineita voidaan lieventää, taantuman jalkoihin jääneiden asemaa lujittaa ja lisätä kysyntää sekä tulevan kasvun mahdollisuuksia.

ILO:n työkonferenssi korosti myös, että erityisesti aikoina, jolloin sosiaaliset jännitteet uhkaavat, sosiaalidialogia ja kollektiivista neuvottelutoimintaa tulisi edistää kaikilla tasoilla. Kolmikantayhteistyö nähtiin välttämättömänä mekanismina työnantajien, ay-liikkeen ja valtiovallan sitoutumiseksi kriisin torjumiseen ja riittävien elvytystoimien aikaan saamiseksi.

Kari Tapiola

Autoteollisuus etsii ulospääsyä talouskriistä

Viime kuukausina monet arvostetut autonvalmistajat ovat joutuneet vakaviin vaikeuksiin talouskriisin seurauksena. Brittitoimittaja Andrew Bibby selvitti autoteollisuuden nykytilaa, ja pohti, miten työmarkkinaosapuolet voisivat yhdessä löytää ratkaisukeinoja kriisistä selviytymiseen.

Kuva: Photo-libre.fr

ILO järjesti nelisen vuotta sitten autoteollisuuden tilaa käsitelleen kolmikantakokouksen, jossa kehoitettiin ottamaan ”sosiaalinen vuoropuhelu autoteollisuudessa pysyväksi käytännöksi”. Tämä ja muutkin tuon kokouksen johtopäätökset ovat yhä ajankohtaisia etsittäessä ulospääsyä nykyisesti autoalaa ravistelevasta kriisistä.

Tämä on ollut erityisen ajankohtaista Yhdysvalloissa, jossa Autoteollisuustyöläisten unionin UAW:n valvomasta rahastoista on määrä tulla osaomistajia niin henkiin herätetystä General Motorsissa kuin Chryslerissäkin. Myös Euroopassa Euroopan metalliteollisuustyöläisten liitto on yhdistänyt voimansa Autotuottajien Euroopan yhdistyksen kanssa eurooppalaisen yhteistyön käynnistämiseksi ennakoimaan muutoksia autoteollisuudessa. Aloitteen tavoitteena on turvata teollisuusalan pysyvyys ja laadukkaat työpaikat alalla.

Toukokuussa tänä vuonna ILO isännöi korkean tason asiantuntijakokousta, jossa pohdittiin keinoja autoteollisuuden selviytymiselle kriisistä. Kuten ILO:n pääjohtaja **Juan Somavia** totesi, alalla on melkoinen haaste yhdistää pitkän aikavälin strategiat nyt käynnissä oleviin lyhytaikaisiin välittömiin ratkaisuihin.

John Wormal autoteollisuutta konsultoivasta johtavasta yrityksestä autoPOLI:sta otti Somavian haasteen vastaan painottamalla tarvetta uudistaa teollisuuden yritysmaailmaa, jossa huomioitaisiin pidempiaikaiset tuotantokyklit. Se voisi hänen mukaansa vähentää uusien autojen tuotantokustan-

nuksia jopa 30 prosentilla.

Toinen puhuja, poliittisen taloustieteen professori **Barry Bluestone** Northeastern yliopistosta Yhdysvalloista puolestaan arveli, että oli aika tutkia uudelleen myös alan työmarkkinasuhteita.

– Se, mitä ja miten me tuotamme, kaipaa perustavanlaatuisia muutoksia, mutta muutosta tarvitaan myös työnantajien ja ammattiliittojen välisiin suhteisiin, hän totesi.

Menestystä kumppanuuden kautta

Thomas A. Kochan MIT:n työelämän tutkimuslaitoksesta Yhdysvalloista oli samaa mieltä. Hän uskoi, että toipuakseen autoteollisuus tarvitsee muutakin kuin rahoituksellista panostusta.

– Tärkein haaste on saada aikaan uusi työmarkkinasopimus, joka ymmärretään työpaikoilla ja joka kytkee yhteen paitsi työntekijät ja työnantajat myös osakkeenomistajat, hän totesi ILO:n kokouksessa.

Se, mitä teollisuudessa on tapahtunut viimeisen sadan vuoden aikana, näkyy selvästi juuri autoteollisuudessa. On siirrytty tayrolistisia oppeja toteuttavista kokoonpanolinjoista työn tehtäväkohtaisiin eriytymisiin. Autoteollisuus oli myös se teollisuudenhaara, jossa konfliktit työpaikoilla ensimmäisenä johtivat työmarkkinaosapuolten yhteistyöhön.

Esimerkiksi General Motors tunnusti vuonna 1937 autotehtaallaan Flintissä Michiganissa käytyjen katkerien työtaistelujen jälkeen UAW:n neuvotteluosapuolekseen, mikä osaltaan

auttoi viemään yritystä sodanjälkeiseen taloudelliseen ja sosiaaliseen menestykseen. 1950-luvulla General Motors paitsi nosti Yhdysvaltain bruttokansantuloa kolmella prosentilla, myös perusti maahan normatiivisen mallin, jossa työntekijät saivat oikeudenmukaisen palkan ja sosiaaliturvan.

Autoteollisuus on tällä hetkellä yksi tärkeimmistä työllistäjistä maailmanlaajuisesti. ILO:n äskettäin ilmestyneen raportin mukaan vuonna 2004 autoteollisuudessa työskenteli eri puolilla maailmaa noin 8,4 miljoonaa ihmistä: heistä noin kaksi miljoonaa Euroopassa, yli 1,6 miljoonaa Kiinassa, 1,1 miljoonaa Pohjois-Amerikassa, 750 000 sekä Venäjällä että Japanissa ja pienempiä mutta silti merkittäviä määriä muualla.

Merkittävänä työllistäjänä autoteollisuuden nykyiset ongelmat itsessään jo herättävät huolta. Mutta autojen valmistus luo työllisyyttä myös muilla aloilla muun muassa terästeollisuudessa. Yhdysvaltalaisen talouspoliittisen instituutin viime vuonna tekemän raportin mukaan noin 3,3 miljoonaa työpaikkaa yksistään Yhdysvalloissa on riippuvaisia maan autojentuotannon jatkuvasta menestymisestä. Tai kuten viime aikojen merkit ovat osoittaneet, niiden epäonnesta.

Kuten tiedetään, autojen kysyntä maailmalla on vähentynyt sitä mukaa kun talouskriisi on kiristänyt otettaan. ILO:n selvityksen mukaan autojen myynti laski vuoden 2007 joulukuusta joulukuuhun 2008 Espanjassa 50 prosentilla, Yhdysvalloissa 35 prosentilla ja Japanissa 22 prosentilla. Maailman-

laajuinen autotuotanto oli vuoden 2009 alussa 25 prosenttia pienempi kuin tammikuussa 2008. ILO:n mukaan tuotantovähennyksinä menetettyjen työpaikkojen määrä voi nousta tulevana vuonna miljoonaan.

Autoalan kriisi ei vaikuta ainoastaan nykyisiin työntekijöihin. UAW:n mukaan kriisi voi heikentää myös eläkkeelle siirtyvien eläketuloja ja sosiaaliturvaa.

Vaikka pahin kriisi alalla on jo ehkä ohitettu ja hallitusten toimet autoalan pelastamiseksi maailmanlaajuisesti ovat alkaneet vaikuttaa, autoteollisuus pysynee kansainvälisesti heikkona ja se, mikä globaalista taantumasta nousee, on todennäköisesti aivan muuta kuin mitä vielä vuonna 2008 odotettiin. Tämä on totta varsinkin General Motorsissa ja Chryslerissä. Molemmat pakotettiin tänä vuonna taipumaan konkurssiin ja hyväksymään rahoittajien puuttumisen yritysten hallintoon.

Jos nykyiset suunnitelmat yritysten pelastamiseksi toteutuvat, ne voisivat palauttaa yritysten kaupallisen menestyksen, ylläpitää autotuotantoa monissa niiden perinteisissä autotehtaissa ja säästää ainakin osan työpaikoista, jotka muutoin olisivat olleet vaarassa kadota.

Yhdysvaltain hallituksen esimerkiksi General Motorsin kanssa tekemä sopimus on epäilemättä kompromissi, eivätkä kaikki ole siihen tyytyväisiä. Yrityksen entiset osakkeenomistajat ovat nähneet sijoituksensa tulleet arvottomiksi, ja jotkut rahoittajat väittävät, että sopimus aliarvioi heidän osakkeitaan (vaikka rahoittajien on määrä saada enemmän riskipääomasta takausosakkeiden kautta).

UAW puolestaan huomauttaa, että myös työntekijät ovat uhrautuneet suostumalla tinkimään vuonna 2007 neuvotellun sopimuksen eduista. UAW:n lakiasiain johtaja **Alan Reuther** arvioi, että vaikutukset ulottuvat myös eläkkeelle siirtyviin työntekijöihin.

– Eläkkeellä olevien terveydenhuoltoa uhkaa merkittävä ja välitön vähentäminen, hän totesi Yhdysvaltain senaatille ja kongressille toukokuussa tänä vuonna.

Samanlainen prosessi on ollut käynnissä Kanadassa, missä Kanadan autotyöntekijöiden liitto SAW teki General Motorsin kanssa toukokuussa tänä

vuonna uuden sopimuksen osana autoalan uudelleenjärjestelyä. Sopimuksessa sovittiin kustannuksia säästävistä toimista koskien palkkoja, terveydenhuoltoa, työkäytäntöjä ja tuotannollisia parannuksia. CAW:n puheenjohtaja **Ken Lewntz** toteaa kuitenkin, että sopimus myös auttaa säilyttämään monia jäsenistön ydinetuja ja suojelee General Motorsin eläkeläisiä Kanadassa.

On epäilemättä selvää, että tällä vuosituohannella ihmiset tulevat ajamaan erilaisilla autoilla kuin mitä teillä kulki viime vuosisadalla. Yhdysvaltain presidentti **Barack Obama** on kytkenyt hallituksensa väliintulon autoteollisuudessa strategiaan hillitä polttoaineenkulutusta. Myös Kansainvälisen metallityöväen liiton kannanotossa viime helmikuulta painotetaan puhtaampien autojen ja puhtaamman polttoaineen kehittämisen tarvetta.

Kriisin opetuksista

Autoteollisuuden tilaa kartoittaneessa ILO:n raportissa arvioidaan, että talouskriisi voi myös antaa mahdollisuuden vähentää teollisuuden hiilipäästöjä ja luoda uusia työpaikkoja.

– Monet hallitusten jo nyt hyväksymät toimet suosivat ympäristöystävällisempiä autoja. Niiden tuottaminen vaatii enemmän investointeja tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä koulutettua työvoimaa, raportissa todetaan.

Muutos ympäristöystävällisempään autoteollisuuteen onkin alkanut jo saa-

da otetta. Esimerkiksi Hondan uusi hybridi-auto, joka käyttää sekä bensiniä että sähköä, päihitti huhtikuussa tänä vuonna ensimmäisen kerran kilpailijansa Japanin kotimaisilla automarkkinoilla.

Financial Times-lehti kertoi 28. toukokuuta, että Saksassa ammattiliitoissa on herännyt uudelleen kiinnostus neuvotella osakkuudesta autoalan yrityksissä.

– Autoteollisuus on tiennäyttävä, jonka heikentynyt tilanne pakottaa johdon ja työntekijät nostamaan esiin uusia ajatuksia, lehti selitti, viitaten raporttiin Daimlerin suunnitelmista kehittää työntekijöiden etuhoonohjelmaa, johon sisältyisi yrityksen osakkeenomistus.

Kun maailma yrittää rakentaa taloudellista järjestelmäänsä uudelleen tavoilla, joilla vältetään lyhytaikaisten investointijohtojen välittömien voittojen paineiden aiheuttamat vahingolliset vaikutukset, tilaa on enemmän vuoropuhelulle. *Financial Timesin* artikkeli siteeraa Daimlerin työpaikkaneuvoston johtajaa **Erich Klemmeiniä**, joka totesi äskettäin ammattiliiton konferenssille, että työntekijät ovat ”ainoita osakkeenomistajia, joilla on pitkän aikavälin intressi yrityksessä vastakohtana niille, jotka vain haluavat tehdä pikaisista voittoa”.

Andrew Bibby

Kuva: T. Kerpelman/ILO

Hiljaista rakennuksilla

Maailmanlaajuinen talouskriisi on tuntunut erityisen vakavasti rakennusteollisuudessa. ILO:n arvioiden mukaan ainakin viisi miljoonaa rakennustyöläistä menetti työpaikkansa vuonna 2008.

Ongelmat Yhdysvaltain kotimaisilla kovan rahan asuntomarkkinoilla käynnisti koko maailmanlaajuisen rahoituskriisin vuosina 2007 – 2008. Kriisin ensimmäisiä uhreja oli juuri rakennusteollisuus Yhdysvalloissa. Alalta katosi maassa syyskuun 2006 ja vuoden 2008 viimeisen neljänneksen välillä arviota 780 000 työpaikkaa.

ILO:n muista maista keräämät tiedot osoittavat samansuuntaista kehitystä. Esimerkiksi Espanjassa omistusasuntotuotanto alkoi hajota vuoden 2007 puolivälissä, mikä johti arviolta 500 000 työpaikan menetyksiin rakennusteollisuudessa viime vuonna. Britanniassa menetettiin samana aikana 100 000 työpaikkaan. Irlannissa, jossa oli ollut voimakas asuntomarkkina-boomi, teollisuus romahti viime vuonna, ja noin 15 – 20 prosenttia rakennusteollisuuden työpaikoista menetettiin.

Rakennusteollisuuden työpaikkojen vähennyksiä on tapahtunut muuallakin päin maailmaa, esimerkiksi Australiassa, Keniassa, Etelä-Afrikassa ja Karibian alueella, joissa laajojen turistikeskusten rakennustyöt on jäädytetty. Kiinassa yli 10 prosenttia 40 miljoonasta rakennustyöntekijästä menetti työpaikkansa viime vuonna.

Rakennusteollisuus käyttää matalapalkkaista ja vähemmän ammattitaitoa vaativaa työvoimaa ja on siksi maailmanlaajuisen siirtotyövoiman suurin työnantaja. OECD:n kansainvälisessä siirtolaisraportissa viime vuoden syyskuulta arvioidaan, että siirtotyöläiset ovat yliedustettuina rakennusteollisuudessa muun muassa Itävallassa, Tsekin tasavallassa, Ranskassa, Kreikassa, Unkarissa, Irlannissa, Italiassa, Portugalissa, Espanjassa, Sveitsissä ja Yhdysvalloissa.

Rakennusteollisuuden alamäki on siis vaikuttanut erityisesti siirtotyöläisiin, joista moni on menettänyt työnsä ohella myös työlupansa. Esimerkiksi Persianlahden maista vuonna 2008 erotettiin 150 000 ulkomaista työntekijää. Venäjällä puolestaan lähetettiin äskettäin kotiin 20 000 turkki-

laista rakennustyöläistä.

Valitettavasti työtä vaille jääneet siirtotyöläiset eivät todennäköisesti löydä vastaavaa työtä alkuperämaistaan. He eivät myöskään näy työvoimaa vastaanottavien maiden työttömyystilastoissa.

OECD on arvostellut lyhytaikaisen siirtotyövoima käyttöä.

– Tilapäisen siirtotyövoiman toistuva kierto maahan ja maasta pois tekemään samaa työtä, on tehotonta, järjestön pääsihteeri **Angel Gurria** toteasi siirtolaisraportin julkistamistilaisuudessa.

ILO perää raportissaan rakennus-

alalle sosiaalista vuoropuhelua, jossa käytäisiin läpi kriisin sosiaalisia ja työvoimavaikutuksia ja kiinnitettäisiin erityistä huomiota vaikutuksiin siirtotyövoimaan ja pieniin yrityksiin.

– Toistaiseksi poliittiset toimet ovat rakennusalaalla kohdistuneet kotimaan tasolle ja mietitty vain vähän maailmanlaajuisia alakohtaisia vaikutuksia. Globaali alakohtainen poliittinen vuoropuhelu olisi kuitenkin elintärkeää, raportissa todetaan. ■

Kuva: P. Deloche/ILO

Sosiaalinen vuoropuhelu taloudellisen kasvun ja taantuman ristipaineissa

Useimmissa teollisuusmaissa kolmea vuosikymmentä toisen maailmansodan jälkeen leimasi jatkuva talouskasvu, lähes täysi työllisyys ja vakaa elämän laadun parantuminen. Sitä seurasi taloudellisen taantuman aika, korkea inflaatio, jättimäisiä budjettivajeita ja lisääntyvää työttömyyttä. ILO:n sosiaalisen vuoropuhelun asiantuntija Ludek Rychly arvioi sosiaalisen vuoropuhelun merkitystä talouden nousu- ja laskusuhdanteissa.

Perinteinen tehdasteollisuus, joka oli ollut vuosikymmeniä kansallisten talouksien selkäranta, ajautui lamaan kansainvälisen kilpailun kiristymisen ja energian rajun hinnannousun seurauksena erityisesti ensimmäisen öljykriisin jälkeen 1973. Teollisuudessa, jossa järjestäytymisaste oli korkea, kansalliset työmarkkinat oli sopeuduttava aivan erilaiseen ympäristöön ja käsittelemään uudenlaisia tehtäviä.

Belgiassa tällä kriisillä oli dramaattista vaikutusta kollektiiviseen neuvottelujärjestelmään ja muihin sosiaalisen vuoropuhelun muotoihin, erityisesti vuoden 1975 jälkeen. Yhteisymmärryksen puute kysymyksistä kuten työvoimakustannusten vähennykset ja irtisanomiset esti työmarkkinaosapuolten välisen keskinäisen vuoropuhelun perinteisillä kansallisilla teollisuuden aloilla. Hallitus tarjosi laajalle ulottuvaa tulopoliittikan hevoskuuria jäädyttäen palkat ja rajoittaen jo neuvoteltujen elinkustannusklausuulien vaikutuksia.

Lopulta palkkasopu saavutettiin lainsäädännöllisin ja neuvottelukeinoin. Helmikuussa 1982 astui voimaan uusi työmarkkinalaki, joka määräsi palkkataton siinä tapauksessa, että työnantajat ja ammattiliitot eivät pystyneet neuvottelemaan kansallista sopimusta. Lopulta sopimus kuitenkin saavutettiin neuvotteluteitse.

Irlannissa hallitus näytteli aktiivista roolia sosiaalisessa vuoropuhelussa työmarkkinaosapuolten kanssa neuvotteluissa, joissa onnistuttiin sopimaan vuonna 1987 kansallisesta toipumisohjelmasta korkean työttömyyteen ja inflaatioon johtaneiden vakavien rakenteellisten ongelmien korjaamiseksi. Ammattiliitot vaativat palkankorotuksia, mutta suostuivat tinkimään niistä valtion luvattua kompensationsa verohelpotuksia.

Myös Italiassa hallitus alkoi puuttua aktiivisesti työmarkkinakiistojen selvittelyyn 1980-luvun alkupuolella.

Kuva: Gill Button/ILO

Kolmikantasopimukset vuosilta 1983 ja 1984 koskivat palkkatason ohella myös laajempia kysymyksiä työllisyyden edistämisestä, työajan vähentämisestä ja työmarkkinoiden sääntelystä. Italiassa kolmikantasopimukset jatkuivat 1990-luvulle saakka.

Hollannissa 1970-luvulla ja 1980-luvun alkupuolella maan talousvaikeudet romuttivat perinteisen kompromisseihin perustuneen neuvottelujärjestelmän, työmarkkinaosapuolten suhteet muuttuivat vihamielisiksi ja näytti siltä, että minkäänlaista työmarkkinarauhaa oli mahdoton saavuttaa. Lopulta vuosien kiistelystä jälkeen päädyttiin yllättäen vuonna 1982 niin sanottuun Wasenaar-sopimukseen, josta tuli käännekohta taistelussa 1970-luvun ja 1980-luvun alun taloudellista kurjuutta ja työttömyyttä vastaan.

Sopimuksessa osapuolet myönsivät, että "rakenteelliset parannukset työllisyydessä vaativat taloudellisen kasvun toipumista, vakaita hintoja ja yritysten kilpailukykyyn parantamista". Hallitus vaikutti voimakkaasti sopimuksen sisältöön pakottaen työmarkkinaosapuolet yhteen ja hyväksymään toisensa neuvotteluosapuolina.

Japani astui alkavaan taantumaan 1970-luvun puolivälissä. Monet teollisuuden alat kuten terästeollisuus, rakennusala ja koneteollisuus kärsivät liikatuotannon ongelmista. Toisin kuin

useimmat muut teollisuusmaat Japani kuitenkin onnistui välttämään pysyvää inflaatiota, korkeaa työttömyyttä ja työmarkkinaselkkauksia. Joidenkin tarkkailijoiden mukaan Japanissa tuolloin käytössä ollut kollektiivinen neuvottelujärjestelmä auttoi sopeutumaan taloudellisiin muutoksiin ja välttämään suurimmat sosiaaliset konfliktit.

Yhdysvalloissa 1980-luvulla talouden taantumaa seurasi heikko toipuminen. Kiristyneeseen ulkomaiseen kilpailuun pyrittiin vastaamaan uusilla innovaatioilla, kustannusten leikkauksilla ja kilpailua rajoittavien säädösten purkamisella, mikä aiheutti suuria paineita työmarkkinasuhteiden järjestelmään. Monissa 1980-luvulla käydyissä neuvotteluissa tärkein kysymys oli, miten turvata työpaikat ja palkkataso. Samaan aikaan taloudellisia vastoinikäymiä pyrittiin torjumaan muun muassa uudelleen koulutuksella, erorahoilla, ennen aikaisilla eläketuilla, työn jakamisella, työpaikan vaihdoilla ja muuttoavustuksilla, ylimääräisillä työttömyyskorvauksilla ja vuosittaisilla palkkatakuilla.

Työmarkkinasuhteiden näkökulmasta 1970- ja 1980-lukujen tärkein opetus oli se, että talouskriisillä voi olla hajottavaa vaikutusta jopa hyvin toimivissa työmarkkinasuhteissa. Hajaannukset kuitenkin ovat tilapäisiä, jos järjestelmällä on kyky mukautua, jos sitä tuetaan asianmukaisilla julkisilla toimilla ja instituutioilla ja jos on yhteistä halua löytää kompromisseja. Näin kävi muun muassa Irlannissa, jossa sosiaalista vuoropuhelua käytettiin menestyksellisesti välineenä talouskriisistä toipumisessa.

Ludek Rychly
ILO:n sosiaalisen vuoropuhelun asiantuntija

Sosiaalinen turvallisuus uudelleen arvioon

Valtaosa maapallon väestöstä on vailla sosiaaliturvaa. ILO:n tuore raportti **Building decent societies: Rethinking the role of social security in development** pohtii, pitäisi sosiaalinen turvallisuus nostaa korkeammalle maailman poliittisilla agendoilla.

ILO:n raportti vertaa sosiaaliturvan kehitystä OECD-maissa ja kehitysmaissa ja pohtii nykyisen talous- ja rahoituskriisin valossa uusia strategioita, joilla sosiaaliturvaa voitaisiin laajentaa, vähentää köyhyyttä ja tukea taloudellista ja sosiaalista kehitystä. Tavoitteena on, että matalan ja keskitulotason maat saavuttaisivat saman sosiaaliturvan tason kuin mitä on korkean tulotason maissa.

Tänä päivänä 30 OECD-maata käyttää keskimäärin runsaat 13 prosenttia kansantulostaan sosiaaliseen turvallisuuteen, kun matalan tulotason maat käyttävät vähemmän kuin kaksi prosenttia kansantulostaan. ILO:n raportti kehottaa ottamaan oppia molempien maaryhmien talous- ja sosiaalipolitiikasta, jotta tämä ristiriita voidaan poistaa.

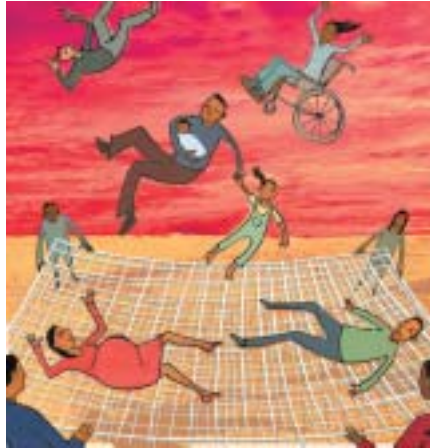
Sosiaaliturva Euroopassa ja OECD-maissa

Euroopassa ja OECD-maissa sosiaaliturvajärjestelmät ovat muovautuneet yli vuosisadan kuluessa. Siellä, missä sosiaalkustannusten taso on korkea, on yleensä myös vähemmän köyhyyttä. Näin ei kuitenkaan ole esimerkiksi Virossa, Puolassa ja Slovakiassa, joissa on yhä paljon köyhyyttä, vaikka maat panostavatkin sosiaaliturvaan. Sisämarkkinoiden kehittyessä ja integraation syvetessä Euroopan unionilla on paineita luoda uusia sosiaalisen turvallisuuden malleja, jotka pohjaavat sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja solidaarisuuteen.

Sosiaaliturvajärjestelmät OECD-maissa ovat sekoitus universaaleja ja erityistoimia. Kaikki OECD-maat ovat hyväksyneet ajatuksen, että sosiaaliturva on keino ajanmukaistaa ja vakauttaa kehitystä ja on avaintekijä kotimaisen köyhyyden vähentämisessä.

Se, miten hyvin korkean tulotason maiden sosiaaliturvaa voidaan soveltaa kehitysmaihin, riippuu kunkin maan

Kuva: Gill Button/ILO

poliittisesta kehityksestä. Rikkaat demokratiat toteuttavat suhteellisen tasa-arvoisia ohjelmia, joista jotkut on kohdistettu kaikille tulotasosta riippumatta ja jotkut kohdennettu köyhimmille tulonsaajille. Euroopan hyvinvointivaltion malli, vaikka sitä ei ehkä koskaan täysin jäljiteltäisikään, tarjoaa kuitenkin hyödyllisen esimerkin sosiaaliturvan uudistuksiin kehitysmaissa.

Kokemukset matalan tulotason maista

Kehitysmaissa sosiaaliturvajärjestelmät ovat aivan liian alimitoitettuja ja hyvin erilaisia. Vuosisata sitten siirtomaavallat Aasiassa, Afrikassa ja Karibian alueella kehittivät pienimuotoisia ohjelmia, jotka lähinnä hyödynsivät virkamiehiä ja suurten yritysten työntekijöitä. Niihin sisältyi terveydenhuoltoa, äitiyslomia, työkyvyttömyysavustuksia ja eläkkeitä. Väestön enemmistö, erityisesti maaseudulla, jäi kokonaan näiden ohjelmien ulkopuolelle.

Tutkimus osoittaa, että maataloutta kehittämällä myös sosiaalista turvallisuutta voidaan kehittää. Esimerkiksi Etiopiassa hallitus on siirtymässä pelkän ruoantuotannon ohella myös maaseutuväestön tulotason parantamiseen.

Selvitykset Bangladeshista, Etiopi-

asta ja Malawista osoittavat, että sosiaalista turvallisuutta voidaan pitkällä aikavälillä laajentaa ohjelmilla, joilla on myönteisiä vaikutuksia yhteisön varallisuuden kasvattamiseen.

Etelä-Afrikassa apartheidin ajalta periytyvää sosiaaliturvajärjestelmää on radikaalisti tasa-arvoistettu ja laajennettu. Vuoteen 2010 mennessä maassa on määrä toteuttaa pakollinen sosiaalivakuutusjärjestelmä, joka toimii välineenä eläkesäästämiseen, tarjoaa työttömyysvakuutuksen sekä vammais- ja kuolinavustuksen.

Aids-epidemian vaivaamassa Etelä-Afrikassa ja muuallakin Afrikassa suurin haaste hyvinvointivaltion kehittämiseksi on asianmukaisen tai kattavan sosiaaliturvapoliittikan puuttuminen. Maassa on kuitenkin käynnistetty laaja-alainen ohjelma, jolla varmistetaan kattava terveydenhuolto.

Maailmassa on 100 miljoonasta ihmisestä, jotka ovat ajautuneet köyhyyteen korkeiden lääkekustannusten vuoksi. Suurin osa heistä on kehitysmaissa. Mielenkiintoinen poikkeus on Thaimaa, jossa laaja terveydenhuollon kattavuus on saavutettu 27 vuodessa toteuttamalla laajoja köyhiä ja maaseutua suosivia ohjelmia.

Sosiaaliturvaa kaikille

YK:n ja kaikkien keskeisten kansainvälisten toimijoiden kehitysstrategioihin tulisi sisällyttää sosiaalisen turvallisen edistämisen maailmanlaajuisesti yhteinen keino köyhyyden vähentämiseksi. Tähän on akuutti tarve erityisesti matalan tulotason maissa ja on entistä ajankohtaisempi vuoden 2008 – 2009 talouskriisin seurauksena.

ILO:n työllisyyssojimus, joka hyväksyttiin Kansainvälisessä työkonferenssissa kesäkuussa 2009, on merkittävä askel eteenpäin. Sen yhtenä tavoitteena on luoda vankka sosiaalisen turvallisuuden perusta kaikkiin maihin. ■

Työn maailma uutisotsikoissa

Työvoimaongelmia öljy- ja kaasuteollisuudessa

ILO:n hiljattain ilmestyneen raportin mukaan öljyn ja kaasun alkutuotanto tarjosi vuonna 2004, jolloin tuotanto oli huipussaan, neljä miljoonaa työpaikkaa, mutta jo pari vuotta myöhemmin, vuonna 2006 enää kolme miljoonaa. Öljynjalostusteollisuudessa ILO arvioi työskentelevän noin 1,5 miljoonaa.

Työpaikkojen asteittaisista leikkauksista huolimatta ILO:n raportti ennustaa yli 6 000 ammattitaitoisen työntekijän vajetta öljyteollisuudessa vuoteen 2010 mennessä.

– Tämä on varovainen arvio. Todellisuudessa tarve voi olla vieläkin suurempi, ILO:n alakohtaisia toimintoja ohjavan osaston johtaja **Elizabeth Tinoco** toteaa.

Tinocon mukaan ammattitaitoisen työvoiman vaje johtuu paljolti työvoiman leikkauksista ja siitä, että 1990-luvulla ei palkattu uusia työntekijöitä sekä työskentelystä heikoissa ja vaarallisissa työoloissa, joita nykyinen talouskriisi entisestään pahentaa.

ILO:n raportin mukaan työllisyyden väheneminen alalla johti vuokratyön jatkuvaan lisäykseen öljyteollisuudessa, mikä on osalta aiheuttanut ongelmia työsuhteissa. Työvoima on jakaantunut keskuksissa ja reuna-alueilla työskenteleviin, mistä seurauksena työnantajien identiteettiä on joskus vaikea määrittää ja ennakoita työmarkkinaneuvottelujen lopputulosta.

Raportti myös havaitsi alalla merkittäviä palkkakuoppia tehtävistä, ammattitaidosta ja sukupuolesta riippuen ja nostaa esiin ammatillisia turvallisuus- ja terveystarkastuksia. Se arvioi, että vuokratyöntekijät ovat kaksi kertaa todennäköisemmin alttiita vakaville onnettomuuksille kuin yrityksen vakinaiset työntekijät ja että työntekijät iältään 21 – 35 vuotta ovat alttiimpia näille onnettomuuksille kuin kukaan muu muista ikäryhmistä. Raportin mukaan mielikuvista ulkotyön vaarallisuudesta huolimatta vakavat onnettomuudet ovat lähes kaksi kertaa yleisempiä sisätöissä kuin ulkona.

Pakkotyö maksaa miljardeja

ILO:n laskelmien mukaan pakkotyö maksaa siihen joutuville vuosittain yli 20 miljardia Yhdysvaltain dollaria menetettyinä ansiotuloina.

– Tämä on vahva taloudellinen argumentti – moraalisten argumenttien lisäksi – sen puolesta, että hallitukset tekevät kaikkensa pakkotyön ongelman poistamiseksi, todetaan ILO:n tuoreessa raportissa *The cost of coercion*, jossa tarkastellaan pakkotyön maailmanlaajuisia sosiaalisia ja taloudellisia kustannuksia.

Raportin mukaan yhä suurempi joukko ihmisiä ajautuu maailmanlaajuisesti epäeettisten, petollisten ja rikollisten käytäntöjen seurauksena pakkotyöhön. ■

ILO:n raportin mukaan ammatillinen järjestäytyminen alalla on matala ja vähemmän kukaan öljyteollisuudessa, vaikka ammatiliittojen jäsenyys on yleisempää jalostusteollisuudessa kuin porauksissa ja tuotannossa. Erityisen heikkoa järjestäytyminen on ulkokentillä ja naistyöntekijöiden joukossa.

– Ammattitaitoisten työntekijöiden puute on globaali ilmiö, joka vaikuttaa erityisesti öljyteollisuudessa, koska se vaatii korkeata ammattitaitoa, Tinoco toteaa.

Hän arvioi kuitenkin, että öljy-yhtiöt ovat monipuolistaneet rekrytointiprosessejaan voidakseen tyydyttää yritysten nykyiset ja tulevat tarpeet ja muun muassa lisänneet merkittäviä investointeja koulutukseen ja ammatinharjoitteluun.

– Mutta öljyteollisuus yksin on kykenemätön lisäämään merkittävästi ammattitaitoisten työntekijöiden määrää. Hallituksilla on tässä tärkeä rooli. Vuoropuhelua hallitusten ja öljyteollisuuden sekä alan työntekijöiden järjestöjen välillä tulisi käynnistää niin, että alalle saadaan suurempi joukko ammattitaitoisia työntekijöitä, Tinoco painottaa. ■

Kuva: M. Crozet/ILO

J.W. Delano, At What Cost/ILO

